

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/26120/2023-OM-100

Pahoittelemme, että oheinen lausunto on myöhässä. Toivottavasti se voidaan kuitenkin huomioida asian käsittelyssä.

1. Yleistä

Suomen Akatemia esittää lausuntonaan seuraavaa. Suomen Akatemia kannattaa ehdotuksen tavoitteita varmistaa organisaation vastuu tietosuojalainsäädännön mukaisten velvoitteiden noudattamisesta ja tehostaa rekisteröityjen suojaa. Akatemia ei kuitenkaan kannata seuraamusmaksujen käyttöönottoa julkisessa hallinnossa, koska esitys ei itsessään parantaisi rekisteröityjen suojaa merkittävästi, mutta seuraamusmaksun uhka voisi rajoittaa viranomaisia palvelujen kehittämisessä. Akatemia katsoo, että organisaation vastuuta tietosuojalainsäädännön mukaisten velvoitteiden noudattamisesta tulisi tehostaa ensisijaisesti muilla keinoilla kuin hallinnollisella seuraamusmaksulla.

2. Kommentit vaikutustenarvioinnista

2.1 Yleiset kommentit yksittäistä seuraamusmaksua koskevista vaikutuksista ja muista viranomaisvaikutuksista:

Akatemia ei pidä seuraamusmaksujen määräämisen mahdollisuutta viranomaisille perusteltuna, koska seuraamusmaksun määrääminen johtaisi rahan siirtämiseen valtion toimijoiden välillä tavalla, joka voi johtaa virastoissa lakisääteisten tehtävien viivästymiseen tai toteuttamatta jäämiseen taikka esimerkiksi henkilöstön irtisanomiseen.

2.2 Tunnistattekko muita kuin esitysluonnoksessa käsiteltyjä tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei olisi mahdollista kohdistaa rekisterinpitäjänä (tai henkilötietojen käsitelijänä) toimivan viranomaisen tai julkishallinnon elimen toimintamenoihin tai muutoin suoraan kyseiselle viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle, ja mistä syystä se ei ole mahdollista?

-

2.3 Tunnistattekko oman budjetin, määrärahojen tai muun rahoituksen käyttämisen valossa muita huomioitavia näkökohtia, joita voi liittyä yksittäiseen viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrättävään seuraamusmaksuun? Virastoilla ei ole osoitettuna määrärahaa rahamääräisten sanktioiden, kuten hallinnollisten seuraamusmaksujen maksamista varten, mistä syystä sellaisen maksaminen voisi vaarantaa tai viivästyttää viraston lakisääteisten tehtävien hoitamista. Esityksessä tulisi myös ilmaista tarkempia kriteerejä, joiden nojalla seuraamusmaksun suuruutta arvioidaan suhteessa viranomaisen kokoon ja taloudelliseen asemaan. Ehdotuksessa tämä arviointi on hyvin yleisluonteista.

2.4 Täydennysehdotukset ja kommentit tietoyhteiskuntavaikutuksia koskeviin arvioihin:

Viranomaisilla on jatkuva paine tehostaa toimintaansa. On mahdollista, että hallinnollisen seuraamusmaksun uhka voi entisestään lisätä epävarmuutta tietosuoja-asioissa ja rajoittaa tai hidastaa kehitystyötä, esimerkkinä järjestelmähankkeet ja tekoälyn hyödyntäminen viranomaisen toiminnassa.

2.5 Muut kommentit ehdotetun sääntelyn vaikutuksista:

Akatemia katsoo, että esimerkiksi huomautus, joka voidaan antaa organisaatiolle tietosuoja-sääntelyn rikkomisesta, on seuraamuksena tehokas, ennalta estävä ja varoittava. Nykyisillä seuraamuksilla on riittävä pelotevaikutus. Seuraamuksen pelotevaikutuksen arvioinnissa julkishallintoa ei Akatemian näkemyksen mukaan voida rinnastaa yksityisen sektorin toimijoihin, koska niiden toiminta ja talous perustuvat erilaisille lähtökohdille ja sääntelylle, vaikka tietosuoja-sääntelyä sovelletaankin yhtäläisesti. Akatemia katsoo, että nykyinen seuraamusjärjestelmä on toiminut hyvin. Taloudellisten sanktioiden sijaan tulisi esimerkiksi tehostaa viranomaisten välistä yhteistyötä tietosuoja-asioissa.

3. Muut huomiot (tai lausuntonne) esitysluonnoksesta:

Seuraamusmaksuja koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle on ehdotettu jäävän tilanteet, joissa viranomainen tai julkishallinnon elin luovuttaa henkilötietoja asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseksi. Tämän ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että ehdotettu sääntely ei kavenna julkisuusperiaatetta. Ehdotettu soveltamisalan rajaus voi Akatemian näkemyksen mukaan aiheuttaa tulkinnallisia epäselvyyksiä, vaikka sen tarkoitus on sinänsä kannatettava. Julkisuuslain muutostarpeet tulisi ainakin arvioida ensin, jotta säädöspohja olisi helpommin tulkittava ja yksiselitteisempi, koska nykyisessä tilanteessa julkisuuslain henkilötietojen luovuttamista koskevien säännösten suhde yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukseen aiheuttaa merkittäviä tulkintavaikeuksia. Muutoin voi olla riskinä, että soveltamisalan rajauksen tavoite jää saavuttamatta.

Johtaja

Emilia Katajajuuri

Päällikkö

Katja Majamaa

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

SA/2025/08143	Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla
---------------	--

Asiakirja / Dokument / Document

SA/2025/08143-1	Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla
-----------------	--

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures